

Asia: VN/7187/2026

Lausuntopyyntö Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

1. Yleiset kommentit Oikeuspalveluviraston ehdotuksista

Kommentit

Uudistuksen tarve ja reunaehdot ovat tunnistettavia. Esitetty malli, jossa talous- ja velkaneuvontatoimistojen ja edunvalvontatoimistojen määrä olisi viisi ja oikeusaputoimistojen määrä yhdeksän, on perusteltu ohuesti. Yhtenä tekijänä määrien pohdinnassa on ollut esteellisyys. Esteellisyytilanteiden määrästä ei ole tarkkaa tietoa. Tältä osin olisi toivottavaa, että esitystä pystyttäisiin tarkemmin perustelemaan.

Oikeuspalveluviraston tunnettuuden ja saavutettavuuden kannalta ihanteellista olisi, että talous- ja velkaneuvontatoimistojen, edunvalvontatoimistojen ja oikeusaputoimistojen lukumäärä olisi sama ja toimialueet olisivat yhteneväiset.

Valtakunnallisesta mallista ei valmistelussa ole muodostunut yhteisymmärrystä ja on todettu, ettei mallia ole perusteltua edistää tässä vaiheessa. Tämän asian perinpohjainen selvittäminen olisi ollut tarpeen nyt, ettei tähän jouduta palaamaan lähivuosina.

Tunnistetuissa riskeissä on mainittu henkilöstö kuormitukseen liittyvät seikat ja asianhallintajärjestelmien muutosten laajuus. Asianhallintajärjestelmien muutoksiin varaudutaan budjetoimalla välttämättömät muutokset ja priorisoimalla kehityskohteet. Keskusteluissa jäsenistön kanssa nousee esille taajaan kuormitus. Henkilöstö on nykyiselläänkin paikoin erittäin kuormittunutta. Samanaikainen muutos toimipaikkaverkostossa, johtamisrakenteessa ja esihenkilöiden määrässä sekä prosesseissa ja toimintatavoissa ovat kuormittavia. Keskeneräisten tai häiriötiloille alttiiden järjestelmien käyttöönotto vaikeuttaa prosesseja ja on henkilöstölle kuormittavaa. Tästä saattaa seurata kuormitusta, jota on vaikea hallita, vaikka se tunnistettaisiin. Järjestelmien käyttöönoton pitkittyminen johtaa ohjeistusten ja menettelytapojen useisiin päivityksiin.

Pro pitää välttämättömänä asianhallintajärjestelmien täysimääräistä budjetointia heti alkuvaiheessa, jotta henkilöstön kuormituksen riskejä ennaltaehkäistään ja prosessit saadaan sujuviksi. Edellä mainituilla on suora yhteys palveluiden laatuun ja asiakaskokemukseen. Henkilöstön koulutukseen ja valmentamiseen on panostettava riittävästi ja henkilöstöä osallistettava muutokseen jo suunnitteluvaiheessa.

Tällä hetkellä Manner-Suomen toimistoissa johtajia ja esihenkilöitä on 145 ja esitetyssä mallissa johto- ja esihenkilötehtäviä on noin 113. Johto- ja esihenkilötehtävät vähenevät ja ovat suuren muutoksen kohteena. Muutoksen läpivienti edellyttää laadukasta esihenkilötyötä joka tasolla.

Muutosten suunnittelua ja toimeenpanoa on käsiteltävä yhteistoiminnassa henkilöstön ja henkilöstöjärjestöjen kanssa.

2. Edunvalvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

3. Talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

4. Oikeusaputoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

5. Ehdotus johtavan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimuksesta

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

6. Ehdotus viroista, joissa edellytetään erinomaista ruotsin kielen taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Pro katsoo, että nykyinen palvelutaso tulee säilyttää ja katsoo ehdotuksen tarpeelliseksi.

Kielitaitovaatimus kohdistettaisiin niihin toimistoihin ja virkoihin, joissa ruotsinkielisten palvelujen järjestämistarve korostuu Oikeuspalveluviraston palvelutehtävän ja toimistojen toimialueiden kielellisen rakenteen vuoksi. Pro katsoo, että kansliahenkilökunnan kielitaidon vaatimusten ja sijoittumisen osalta henkilöstövaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa valmistelun edetessä.

Kielellisten oikeuksien turvaamisessa toimipaikkaverkoston lähtökohtana ovat

että ruotsinkielisen väestön asiointimatkat muodostuvat yhtäläisesti suomenkielisen väestön kanssa. Lähtökohta on kannatettava.

Saamen kielen asemasta on vain yksi lause: ”Inarin toimipaikka puolestaan sijaitsee saamen kielilain tarkoittamalla saamelaisten kotiseutualueella ja palvelee Pohjois-Lappia Kittilän toimipaikan ohella.”

Saamelaisten kotiseutualue muodostuu Enontekiön, Inarin, Utsjoen sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevan Lapin paliskunnan alueesta. Saamelaisten kielellisten oikeuksia ja toimipaikkojen saavutettavuutta saamelaisten kotiseutualueella ei ole tarkasteltu riittävästi.

7. Edunvalvonnan sijaistoimistot

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

8. Ehdotus toimipaikoista

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Lakkautettavaksi esitetään 121 toimipaikkaa, joista 98 ei ole henkilöstöä. Nykyinen toimipaikkaverkosto on varsin tiheä. Pro katsoo, että toimipaikkaverkon tarkastelu ja kehittäminen ovat tarpeen.

Oikeuspalveluviraston esityksessä toimipaikka-asetukseen sisältyisi 38 toimipaikkaa.

Henkilöstövaikutuksissa on arvioitu 94 henkilön virkapaikan muuttuvan lakkauttamisen johdosta ja näistä viidellä virkapaikka siirtyisi työssäkäyntialueen ulkopuolelle.

Tuottavuussäästöjen kohdentamisessa katsomme, että toimitilamenojen karsiminen on oikeansuuntainen toimenpide. Henkilöstökulujen vähentämisen vaikutukset toiminnalle olisivat haitallisempia kuin toimipaikkaverkon supistaminen.

Henkilöstövaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa valmistelun edetessä. Virkapaikan muuttuessa on selvitettävä etätöön ja hybridityön mahdollisuudet lieventävinä vaikutuksina piteneviin työmatkoihin. Henkilöstön asemaan vaikuttaa olennaisesti, jos virkamiehen työssäkäyntimatka pitenee ajallisesti yli kolmeen tuntiin vuorokaudessa (virkamieslaki 5 a §) eikä näin ollen sijaitse työssäkäyntialueella ja miten etätyöskentelyllä ja/tai valtion yhteiskäyttöisiä toimitiloja hyödyntämällä voidaan lieventää pitkän työmatkan vaikutuksia.

Pro pitää tärkeänä, että valtionhallinnon monipaikkaisuuden edistämistä koskevia linjauksia (VM:n päätös VN/962/2020-VM-53, 24.5.2021) sovelletaan Oikeuspalveluviraston toimipaikkaverkon kehittämisessä. Lisäksi on voimassa valtiovarainministeriön päätös/ohje muutosturvasta valtionhallinnossa VN/25890/2020, 18.12.2020, jossa on kuvattu virastojen mahdollisuus hakea valtiovarainministeriöltä korvausta ylimääräisiin vuokratukustannuksiin tilanteissa, joissa viraston oma toimipiste joudutaan lakkauttamaan.

Hiljanen Leena
Ammattiliitto Pro ry